

Visie op Giethoorn

Raamwerk voor de toekomstige ontwikkeling van Giethoorn

De toekomstvisie voor Giethoorn hebben we samengevat in vier thema's:

1. **De lokale gemeenschap op 1**
2. **Water verbindt**
3. **"Het is eigenlijk een vreemd dorp"**
4. **Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid**

De basis voor deze toekomstvisie is ons gezamenlijk belang:

- dat Giethoorn een prettige plek blijft om samen te leven (samen te wonen, werken, ondernemen, ontspannen, ...);
- het behouden - en waar mogelijk versterken - van de kwaliteiten van dit bijzondere dorp is daar vanzelfsprekend onderdeel van;
- evenals het 'vitaal' houden van het dorp: we hebben ruimte nodig om mee te kunnen groeien met nieuwe wensen, moeten de kans krijgen om ons aan te passen, om Giethoorn ook in de toekomst 'vitaal' te houden.

Thema 1 | **De lokale gemeenschap op 1**

Giethoorn heeft veel om trots op te zijn. Dit 'kapitaal' hebben we vooral te danken aan de lokale gemeenschap (bewoners en ondernemers). Het is deze gemeenschap die aan de basis heeft gestaan van dit bijzondere dorp, die het dorp verrijkt, draagt en doorgeeft, zich op allerlei manieren inzet voor het Gieters erfgoed, het verhaal van de ontginning van het laagland en het leven met en van het water vertelt, het prachtige decor tot leven brengt, ...

Die energie, zorg, lokale kennis en ondernemerskracht hebben we hard nodig om het Gieters kapitaal voor de toekomst te behouden. Laten we investeren in deze gemeenschap!

Dit investeren kent meerdere gezichten. Investeren 'in de voorkant', bij de afweging rondom nieuwe initiatieven - onder andere door draagvlak en het aspect 'goed woon- en leefklimaat'

nadrukkelijk(er) mee te wegen – is er een van. Ruimte voor de lokale vraag naar betaalbare en levensloopbestendige woningen – zodat de Gieterse bevolking in hun eigen dorp oud kan worden – is een ander. En denk ook aan investeren in het beperken van mogelijke overlast; handhaven op overtreding van de regels zien we als essentieel – zeker als de veiligheid in het geding is. Om de lusten en lasten van het toerisme meer in balans te krijgen, zoeken we naar mogelijkheden om bezoekers op drukke dagen ‘mee te laten betalen’. Bijvoorbeeld aan de reparatie van particuliere bruggen die schade oplopen door onervaren schippers of aan het baggeren van zijsloten.

Investeren in de verbinding tussen noord en zuid willen we hier ook noemen; “een brede laag van de Gieterse bevolking koestert namelijk al vele jaren de wens om samen één dorp te worden”.¹ De centraal gelegen Gieterse polder speelt hierin een belangrijke rol. Ideeën om de polder te transformeren tot een groen hart – *of beter nog: een blauw-groen hart* (“*wij willen water*”)² – met ruimte voor ontspanning en ontmoeting van noord en zuid vragen om nadere uitwerking.

Thema 2 | Water verbindt

Water vormt de ‘ruggengraat’ van Giethoorn, is onderdeel van het DNA van deze regio, kortom: is onlosmakelijk verbonden met het land van Weerribben-Wieden. Al sinds de middeleeuwen leven de bewoners hier met én van het water.

In Giethoorn en directe omgeving zien we water dan ook als het verbindende thema. De jaarlijkse gondelvaart is een goed voorbeeld van die verbindende kracht van water. Ook bij grote opgaven als de energietransitie en klimaatadaptatie speelt water een grote rol.

Het watersysteem kan bijdragen aan de energietransitie en klimaatadaptatie. Bijvoorbeeld door het watersysteem in te zetten voor de warmtevraag (opwek van energie), of door het ‘opsparen en bewaren’ van water voor drogere tijden (voorraadvorming in het grond- en oppervlaktewatersysteem - vernatting die tegelijkertijd bij kan dragen aan het tegengaan van (verdere) bodemdaling en de CO₂-uitstoot die daar mee samenhangt).

Samen willen we (bewoners, ondernemers en gemeente) slimme verbindingen leggen - ook met andere gebiedspartners - tussen deze en andere opgaven en ambities (denk aan recreatie, economie, natuurontwikkeling, bereikbaarheid, gezondheid en omgevingskwaliteit), zodat we hier ook in de toekomst leven met en van het water.

¹ Uit: Dorpsplan Giethoorn; Een dorp voor allen en allen voor één dorp!, 2012.

² Tijdens de schetssessies is een petitie aangeboden met de titel *Wij willen water*, ondertekend door alle bewoners van de planmatige uitbreidingen in Noord.

Water, of beter: waterwegen, vormen natuurlijk ook letterlijk verbindingen. Deze waterverbindingen zien we in onze waterrijke regio nadrukkelijk als onderdeel van de mobiliteitsketen (waarbinnen het belang van fiets, auto en openbaar vervoer én het belang van het vervoer over water, weg en spoor zorgvuldig worden afgewogen). Stel je voor: vervoer in de vorm van een watertaxi naar Giethoorn. De reis van en naar Giethoorn wordt zo een beleving op zich.

Over water of weg: voor de reis naar en van - en in - Giethoorn willen we het gebruik van elektrisch of anders duurzaam aangedreven openbaar vervoer stimuleren. Goed voor natuur en milieu, óók voor de leefbaarheid in en de beleving van Giethoorn. Zeker als we zo het aantal auto's en verkeersbewegingen van bezoekers in het dorp kunnen beperken.

Thema 3 | “Het is eigenlijk een vreemd dorp”

“Het is eigenlijk een vreemd dorp. (...) Er is zoveel water in dit dorp, dat er geen plaats meer is voor straten. (...) Ze zouden trouwens geen brede weg willen, want dan zou er ook niks vreemd meer aan zijn en dan zouden er ook geen vreemdelingen komen.”

Citaat uit de film Fanfare van Bert Haanstra (1958).

Als een ding duidelijk is, dan is het het feit dat we zuinig zijn op dit bijzondere dorp en ervoor willen zorgen dat (de beleving van) het ‘vreemde’ Giethoorn behouden blijft. Uitgangspunt is dan ook dat elk initiatief, groot of klein, moet gaan bijdragen aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van Giethoorn.

De kleinschalige maat, schaal en korrel van de organisch gegroeide bebouwingslinten vormen een wezenlijk onderdeel van de identiteit van Giethoorn. Evenals het feit dat dorp en landschap hier sterk met elkaar verweven zijn. Nieuwe ontwikkelingen in deze linten worden gerelateerd aan de bestaande maat-schaal en hoog-laag verhoudingen. En vragen bijzondere aandacht voor vormgeving, materiaalkeuze en ‘verankering’ in het landschap. Dit ‘Gieters bouwen’ is ook uitgangspunt voor eventuele nieuwe ontwikkelingen buiten de bestaande bebouwingslinten. Nieuwbouw in de vorm van ‘niet-Gieterse’ planmatige uitbreidingen, is niet meer aan de orde.

Water is een wezenlijk onderdeel van het ‘vreemde’ Giethoorn – en een belangrijk onderdeel van de beleveniseconomie. Een onderdeel dat de afgelopen jaren op piekdagen in het beschermd dorpsgezicht onder druk stond door de toename van het aantal boten op het water. En ook door de toename van het aantal boten met afmetingen die lastig verenigbaar zijn met het kleinschalige Giethoorn en de smalle dorpsgracht. Om te voorkomen dat Giethoorn aan het eigen succes ten onder gaat, of erger: de veiligheid in het gedrang komt, zetten we in op het stimuleren van Gieters gevaer - van punter tot bok – en boten met een authentieke Gieterse uitstraling op de gracht. Een kans voor versterking van de (beleving van de) eigenheid en kwaliteit van Giethoorn én voor de ambachtelijke punterbouwer(s)!

Openbare ruimte: informeel, kleinschalig, dorps en groen

De werkgroep openbare ruimte heeft de kwaliteit en eigenheid van de openbare ruimte langs de dorpsgracht in beeld gebracht. Op basis hiervan is dit streefbeeld opgetekend (zie Bijlage I: Streefbeeld openbare ruimte). De reconstructie van het pad en het vervangen van bruggen en vonders wordt in fases opgepakt. De kwetsbare boomstructuur vraagt de komende jaren onze aandacht, onder andere vanwege de aangetroffen essentaksterfteziekte en de hoge ouderdom van een flink aantal bomen. We kiezen voor een gefaseerde aanpak om kaalslag te voorkomen.

Een kans voor versterking van de eigenheid van Giethoorn zien we ook op een ander vlak, een vlak waar op het eerste gezicht belangen botsen: parkeren. Ondernemers hebben er in het algemeen belang bij dat bezoekers in de nabijheid van hun bedrijf kunnen parkeren. Met de groei van het aantal bezoekers – en daarmee samenhangend het aantal auto's, tourbussen, campers en parkeerplaatsen – staat (de beleving van) het authentieke Giethoorn echter onder druk. En daarmee de aantrekkingskracht van dit 'vreemde dorp' op bezoekers: 'vreemdelingen' zoeken unieke (reis)ervaringen. De beleving van het authentieke Giethoorn is er daar een van. Parkeren direct voor de deur is voor deze bezoekers minder relevant (voor sommigen zelfs *teleurstellend* – red.), evenals eventuele parkeertarieven; het makkelijk kunnen vinden van een parkeerplaats wel.³

³ Elf waarheden over parkeren, mobiliteit en retail; CROW, 2014.

Nader beschouwd is het op piekdagen voor zowel bezoekers als ondernemers van belang om het parkeren in Giethoorn op een andere manier te organiseren. Vanzelfsprekend met aandacht voor de bereikbaarheid van ondernemers. En aandacht voor mindervaliden en bewoners: binnen het beschermd dorpsgezicht blijft ruimte voor kleinschalig parkeren voor mindervaliden en bewoners, groen en informeel ingepast, de auto's zoveel mogelijk uit het zicht. Ruimte voor grootschalig (overloop)parkeren zoeken we buiten het beschermd dorpsgezicht, bij voorkeur aan op (een) locatie(s) ontsloten door water, zodat het vervolg van de reis – over water – onderdeel is van de beleving.

Thema 4 | Balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid

In de Wieden is, gezien de geringe draagkracht van het gebied, bijzondere aandacht voor natuur en milieu essentieel. Hier vind je prachtige natuur, schone lucht, schoon water, rust en ruimte om te ontspannen. En een te koesteren kwaliteit als 'donkerte': 's nachts is het nog echt donker, kun je de sterrenhemel zien en je ver weg wanen van de bewoonde wereld. Hier is ruimte voor 're-creatie' in de ware betekenis van het woord⁴ en 'go slow' (of: onthaasten) een passend thema. Dit betekent ook letterlijk gas terugnemen: de natuurrijke omgeving van Giethoorn verken je te voet, met de fiets of boot.

In Giethoorn zien we ruimte voor initiatieven waarmee we doelgroepen aanspreken die kwaliteit zoeken, aandacht hebben voor natuur en milieu én oog hebben voor het welzijn van de bewoners. Zeker met de toenemende aandacht voor een gezonde leefomgeving, gezonde leefstijl en zorg voor het milieu. Eigenheid en identiteit – woorden die al verschillende malen voorbij zijn gekomen – zijn ook hier op hun plek: uitgangspunt is dat elk initiatief in Giethoorn, groot of klein, moet gaan bijdragen aan versterking van de kwaliteit en eigenheid van dit bijzondere dorp. We zien kansen om het huidige aanbod aan overnachtings- en verblijfsmogelijkheden, horeca en ander vermaak te verbeteren en mogelijkheden voor het opzetten van ketens van recreatieve routes, verblijfsmogelijkheden, ervaringsmomenten en streekproducten.

“De Inzichtzoeker vormt een uitstekende match”

Volgens de nieuwe (concept) Visie Recreatie & Toerisme sluiten de interesses van de 'Inzichtzoeker' naadloos aan op het aanbod van Weerribben-Wieden rondom cultuur, natuur en oude landschappen. “Deze leefstijlgroep is bereid om wat meer te besteden ten opzichte van veel andere groepen mits het aanbod comfortabel en goed is. Verder is deze leefstijlgroep kansrijk te verleiden tot spreiden in het gebied en meerdaags te blijven. Ze zijn immers ook geïnteresseerd in de achtergronden. Weerribben-Wieden heeft ze veel te bieden.”

⁴ “Re-creatie duidt op vernieuwing, verfrissing; de bedoeling van recreëren is het opladen van de persoonlijke actieradius, het vernieuwen van de energie, het verzetten van de zinnen en het ontladen van opgelopen spanning.” (Wikipedia.nl)

Voor het zoeken naar de balans tussen economie, ecologie en leefbaarheid is het essentieel om inzicht te hebben in effecten van initiatieven. En dan niet alleen inzicht in de (fysieke) milieueffecten van initiatieven, ook inzicht in de effecten op de leefomgevingskwaliteit. Dit vraagt om nadere uitwerking en vooral bredere afstemming; het kan niet zo zijn dat ongelijkheid in de hand wordt gewerkt door lokale regels.

Niet van vandaag op morgen

Veranderen gaat niet van vandaag op morgen. De komende periode hebben we bovendien wel iets anders aan ons hoofd. Maar uiteindelijk staan we voor de uitdaging om 'bruggen te bouwen': professionele en lokale kennis, energie en ondernemerskracht te verbinden om aan de slag te gaan met de onderdelen die om nadere uitwerking vragen. Dit kan via verschillende open bijeenkomsten met en gerichte bezoeken aan diverse gebiedspartners vorm krijgen. Hierbij kan ook de investeringsbereidheid aan de orde komen: wie kan welke waarde toevoegen aan Giethoorn? Samen hopen we slimme verbindingen te kunnen leggen.

Disclaimer:

De makers van dit rapport hebben geprobeerd bij de samenstelling alle rechthebbenden op copyright te achterhalen. Mocht er een foto zonder toestemming van rechthebbenden zijn gebruikt, dan verzoeken wij u contact met ons op te nemen.